

med rent nautiska saker: orters geografiska läge, hamnar, inlopp, ankarplatser, klippor, grund, vindar och vindkast, strändernas djuplek, kusternas höjd och utseende, m. m.

Sist följer nu i Babinets artikel en populär skildring af Medelhafvet, af hvilken vi här införa, hvad utrymmet medgifver.

10 Denna anmärkning i en så hyperbolisk form borde minst komma från en Fransman, hvars fädernesland och jemte det hela Europa i Ett halft sekel varit ur sina hakar för *Ideernas* skuld. Och med ideerna hafva de filosofiska skolorna dock något att göra. Hvad verkan den nämnda marknaden under samma tid haft på Frankrike lærer icke vara lika lätt uträknadt.

Enligt Förf:s teori att luften, först då berg möta och den stiger uppåt samt utvidgar sig, afkyles och afsätter sin fuktighet.

Det är nemligen en gammal uppgift, att i Gibraltars sund strömmen på ytan går åt öster, men djupare ned åt vester.

20 Här afses naturligtvis endast norra hemisferen. Öfverhufvud rör sig en punkt på och uti jorden långsamare kring jordaxeln, ju närmare polerna den är belägen, emedan den på dygnet har en kortare väg att tillryggalägga än de punkter, som ligga närmare eqvatorn och längre från axeln. Luft- och vatten-strömmar, som gå från polerna mot eqvatorn, antaga här en rörelse åt vester, emedan deras allmänna ostliga rörelse är mindre, än de vattenmassors och luftlager, hvilka följa jordytans vid eqvatorn hastigare rörelse åt öster.

30 Har afseende på Magellanska Sundet, hvilket upptäckaren utan mötande svårigheter genomseglade från vester, för att komma till Spanska öarne i Söderhafvet. Numera kringgås hellre Kap Horn isynnerhet af dem, som komma från öster.

Det ogästvänliga hafvet. Grekerna kallade eljest Svarta hafvet i dess helhet – *euxeinos*, det gästvänliga.

40 **23 BEMÖTANDE TILL ARTIKLARNA MED SIGNATUREN -l-r-l I ÅBO UNDERRÄTTELSE R N:O 33 OCH -n I HELSINGFORS TIDNINGAR N:O 50-51. Litteraturblad n:o 7, juli 1855**

Båda dessa artiklar vända sig mot uppsatsen i N:o 3 af detta blad med anledning af Hr Stenbäcks skrift »Om pædagogien.»

50 Beklagligen håller sig ingendera artikeln till ämnet för vår uppsats, den religiösa undervisningen i skolorna. Båda insändarena hafva känt sig kallade att uppträda som kristendomens försvarare. Dock har den i Å. Underrättelser ännu välviljan att göra undertecknad till katolik, medan den i H:fors Tidningar utpekar mig till vederbörlig näpst såsom kristendomsförnekare.

Vi böra dock göra insändaren i Åbo Underrättelser den rättvisa, att hans uppträdande är mildt, vänligt och välment, vittnande om sannt intresse för sak; hvarföre vi gerna önskat kunna utförligare bemöta detsamma. Men då ett sådant bemötande endast skulle blifva ett

upprepande af, hvad i vår ifrågavarande artikel finnes anfördt, bjuder aktningen för våra öfriga läsare, att vi svara helt kort, och behagade den värda Anmärkaren icke anse detta såsom någon missaktning mot sig eller sin artikel. Vårt svar är följande:

I en hufvudsaklig punkt har Anmärkaren förstått oss fullkomligen, då han nemligen säger: »Vi kunna här af icke annat sluta, än att den hedniska bildningen just derigenom¹ blifvit kristen» – och det skulle glädja oss, om han närmare besinnade betydelsen af denna stora, verldshistoriska akt, af de afdöda hedningarnes omvändelse. Men han bör då äfven betänka, att ehuru hvarje tid i sitt medvetande upptager och efter dettas art ombildar det andliga arvet från förgångna släkten, detta arf likväl icke upphör att vara *dessa släktens verk*. När Anm. deremot påstår, att arvet är arftagarens eget verk, påstår han också, att den bildning, han sjelf ärft från förgångna årtusenden, är hans eget opus.

Hvad särskildt våra påståenden angår, torde Anm. hafva förbisett följande våra ord: Slutligen tillägge vi, att vi visst icke anse, att denna helgd (helgden af alla mänskliga förhållanden och sträfvan i familj och stat) icke skulle i mensklighetens medvetande förefinnas. Men den meddelas bredvid kyrkans och skolans religionsundervisning. – Hade han fäst närmare uppmärksamhet vid dessa ord, hade han haft vida lättare att komma från de motsägelser, han trott sig i vår artikel finna. Tills så sker, torde han hålla oss ursäktade, att vi hvarken söka ytterligare bevisa konsekvensen i våra anföranden eller försvara oss mot den löjlige beskyllningen för katolicism m. m.

Anmärkaren i Helsingfors Tidningar är en helt annan man. Under föregifvande att försvara kristendomen mot våra förmenta anfall, har han intet angelägnare, än att rätt utmåla dessas förfärlighet och förkättra oss.

Det ligger någonting högst vidrigt i ett dylikt uppträdande, i denna påstådda ifver för kristendomen, som i sjelfva verket endast är en oblyg yttring af egenkärt andligt högmod.

För att med denna Anmärkare afgöra frågan om vår ställning till hans kristendom helt kort, vilja vi svara honom, hvad vi engång i ett samtal svarat Hr Stenbäck.

Vi vilja med all kärlek respektera Anmärkarens öfvertygelser i kristna läran. Men då han talar om ett exklusivt antal sanna kristna och heliga, vilja vi icke tillhöra dem och i det himmelrike, som de hoppas förvärfva framför hela den öfriga menskligheten, vilja vi icke vara med. Detta icke blott derföre, att de ifrån sin krets och sitt himmelrike utesluta alla hedningar, muhamedaner, judar, katoliker, reformerta m. m. samt den stora mängden lutheraner, och vi bland de uteslutna finna ett insigtsfullare, ädlare, humanare, mera kristligt sällskap, än bland dem, utan hufvudsakligen derföre, att det vore oss platt omöjligt att njuta någon lycksalighet, från hvilken hela menniskoslägtet med undantag af de få individer, som tillhöra sagde krets, vore uteslutet. Ty för att med detta omätliga elände för ögonen kunna känna sig salig, dertill skulle erfordras en så inbiten egoism och ett så förhärdadt hjerta, att vi icke tro ens de utvaldas andliga högmod kunna till denna grad göra menniskosinnet omenskligt, utan kan sådant verkas endast af fanatismen.

Men vår Anmärkare är oblyg icke blott i sitt fördömande, utan äfven

¹ Genom att i den kristna bildningen upptagas.

i sin bevisning. Han, likasom Insändaren i Åbo Underrättelser, hänvisar oss till »Hustaflan!» Man kan i sanning icke vara mera oförsynt, under det man ådagalägger så ringa förmåga att fatta, hvarom fråga är. Vi hade påstått, att kristendomen i sin början förhöll sig indifferent till samhällsförhållandena. Upprepadt hade vi förklarat, att denna indifferens först då upphör, när kristendomen lärar, *att* och *hvarföre* samhället och stråfvandet för dess intressen är berättigadt. Detta yrkade vi, borde utgöra hufvudföremål för kristendoms- undervisningen. Vi hade uttryckligen medgifvit, hvad som eljest var högst öfverflödigt, att kristendomen inskräper de allmänna menliga pligterna äfven för olika samhällsställningar. Och nu komma dessa herrar och förvisa oss till Hustaflan – för att lära ifrågavarande *att* och *hvarföre?* – Det är i sanning en ömklig sak, att då man skrifver för bildade menniskor, se sina anföranden bemötas med dylikt oförstånd; och man kan svårligen värja sig för en känsla af förakt, då detta oförstånd utbreder sig med den påflugna oblyghet, som hos Anmärkaren i Helsingfors Tidningar. Vi kunna sanningsenligt försäkra, att vi icke hysa någon öfverdrifven författarefåfänga; men vi trodde dock, att den ifrågavarande artikeln i detta blad kunde hafva förtjenat någon mera insigtsfull, mera tänkande och sansad mans uppmärksamhet, än denna Anmärkarens.

Att föra någon bevisning med lösryckta bibelspråk, har icke kunnat falla oss in. Religionspartiernas och sekternas historie är i detta hänseende en afskräckande lärdom. Den ena af oss citerade uppmaningen: »Gif din egendom åt de fattiga, och följ mig!» torde vara en tillräckliga nöt att bita på äfven för de mest exklusiva kristna, af hvilka få synas hugade att följa den, och sålunda *göra början* med kristendomen. Den första kristendomens likgiltiga ställning till familj, samhälle och stat, behöfver också sannerligen icke bevisas för den tänkande läsaren af Nya Testamentets skrifter. Än mindre för den vetenskapligt bildade. Det är öfverflödigt att hänvisa på Christi, hans lärjungars och öfriga närmaste efterföljares exempel, att fråga: hvilken var deras familj, hvilka deras barn, hvilket deras yrke, hvilken deras medborgerliga ställning, hvilket det fädernesland, – den stat, i hvars tjänst de arbetade? Gällde deras arbete ett rike »af denna verlden?» Men det är, som sagdt, onödigt att vidare orda om en längesedan bevisad sak. För Anmärkaren, som icke begriper, hvarom fråga är, står alltid Hustaflan öppen.

I vår artikel sökte vi icke framställa några särskilda filosofiska läror, utan blott att uppfatta religionslärans ställning till samtidens medvetande. Den dualism, som förefinnes mellan lifvet på jorden och lifvet för himmelen, kunde vi icke förneka. Vetenskapen har sökt på sitt sätt försona densamma, och hvarje tänkande menniska söker denna försoning på sitt sätt. Anmärkaren visar derföre sin oblyghet äfven deri, att han säger oss hafva ansett oss böra »öppet bekänna» *vår* »sympathi för tvenne hufvudläror i kristendomen» o. s. v., då vi endast anført, hvilka läror i vår tanke äro de af samtiden allmännast omfattade, såsom tjenliga att upplösa sagde dualism. Vi kunna hafva misstagit oss i vår uppfattning häraf, men Anmärkaren har icke förstånd nog att fatta, att det varit detta, han bort bevisa. Men att kyrkans lära och religionsundervisningen i dess närvarande skick icke arbetar på denna lösning, det vågade vi verkligen påstå. Och Anmärkarens försäkran, att dualismen ifrån kristendomens början är löst, är med förlof en tom försäkran. Tvärtom har den med kristendomen först rätt inkommit i verlden. Den finnes i sin mon till äfven för den mest obildade kristendomens bekännare. Men den, hvilken såsom Anmärkaren sätter

våra filosofiska studier i fråga – vi kalla icke detta för oblygt – borde dock hafva något begrepp om medel och ändamål. Är jordlifvet en beredelse, är allt blott medel, vetenskap, konst, stat, medborgerliga institutioner, familjelif, så är först det mesta deraf ur kristendomens synpunkt obehöfligt, och det återstående kan reduceras till sitt minimum. Eller hvilken vetenskap, hvilka konstnärstalanger, hvilken administrativ förmåga, krigskunnighet o. s. v. behöfves väl för himmelen. Den eljest okunnigaste, som blott på sitt vis fattat religionsläran och ångrar och tror, har då nog. Hans nödvändiga lefnadsbehof äro lätt tillfredsställda, och det enklaste samhälle i en vildmark är för hans ändamål ett mera tjenligt medel, än våra moderna stater och hela världshistorien. Newton, Gustaf Adolf och Fulton äro för honom och för hans ändamål fullkomligt outhärliga storheter. Luther likaså, om blott de ännu onödigare leda påfvarne icke funnits. – Detta borde äfven Anmärkaren kunna begripa. Men för det andra är en sådan åsigt eller icke åsigt för den vetenskapliga betraktelsen ett nonsens, och såsom förklaring är den för hvarje bildad människa otillfredsställande. Vetenskapen känner öfverhufvud inga medel, som icke i sig äro ändamål. Minst kan den nedsätta världshistorien till ett medel för den ena eller andra individens eviga lycksalighet. Och hvarje bildad människa inser lätt, att hon då borde bortkasta största delen af sitt lifs sträfvanden såsom onyttiga för ändamålet. Hr Anmärkare! det är en mycket lätt sak, att tröska på den gamla långhalmen, att upprepa de gamla försäkringarne, men det gagnar till intet. Vi vilja icke räkna er detta tröskande till oblyghet; men enfaldigt är det, att komma fram dermed, och oblygt är det, att dervid antaga en så hög ton.

Löjligt är det öfver all beskrifning att se Anmärkaren citera Schiller's distichon »Die Wissenschaft:»

Einen ist sie die hohe, die himmlische Göttin.

Dem Andern

Eine tüchtige Kuh, die ihn mit Butter versieht.

och försäkra, att han med Hr Stenbäck håller »den rätta gyllene medelvägen» mellan dessa båda extremer! Hvilken denna gyllene medelväg är, det förtiger Hr Anmärkaren visligen. Ty hans citation från Hr Stenbäcks disputation: All sann kunskap, den må, om man så vill, betecknas som mensklig och till en början förhålla sig till kristendomen indifferent, är en gåfva af Gud och som sådan i och för sig af högt och sjelfständigt värde – denna citation är lika litet allvarligt menad af Anmärkaren som samma ord hafva någon verklig betydelse för Hr Stenbäck. Har vetandet ett »*sjelfständigt värde*,» så utgör det icke blott ett vilkor för handlingen, såsom Hr S. påstår, och då är vetenskapen »den himmelska gudinnan» i Schiller's distichon, icke Anmärkarens medelting mellan gudinna och ko. Det löjligaste är dock, att Anmärkaren verkligen synes tro, att äfven Schiller bekännt sig till hans medelväg.

Anmärkaren gör en tillämpning af sin åsigt om den vetenskapliga medelvägen på pedagogien. Hans ord äro: Säg gossarne, att de böra använda all flit och eftertanke på att lära sig det, som är föremål för undervisningen i skolan, för att derigenom bilda sig för lifvet och för sitt blifvande kall och blifva dugliga män och medlemmar i samhället; inskärp vidare, att Gud så vill hafva det, och att den kristna kyrkan och samhället väntar och hoppas det af dem; – som man ser, är äfven här vetandet blott ett vilkor för handlingen; men vi lemna detta derhän. »Att Gud så vill hafva det» – detta är kardinalpunkten, och deri hafva vi tagit oss friheten tänka lika med Anmärkaren. Men vi fordra, och

lärjungen fordrar det småningom med oss, att äfven sägas skall, *hvarföre* Gud så vill hafva det. Ty utan detta *hvarföre* blir *att* en tom försäkran. Nu hafva vi verkligen i Hustaflan icke ens kunnat finna på detta *att*; och när fråga blir om matematik och latinets studium och geografin och hvarje annat undervisningsämne utom religionsläran, torde Anmärkaren icke ens ur katekesen kunna styrka sin försäkran. Ty han kan väl icke mena annat, än att dessa studier i yttersta instansen utgöra en förberedelse för himmelriket. Men härom tiger både Hustaf-

10 Litteraturbladets läsare veta, att hufvudföremålet för den artikel, mot hvilken Anmärkaren vänder sig, var att efter förmåga utreda, hvad som brister i den sedvanliga religionsundervisningen, hvars skrala beskaffenhet isynnerhet vid de offentliga skolorna undertecknad haft tillfälle nog att lära känna och beklaga. Ingen bildad läsare, hoppas vi, har vägrat det allvar och den öppenhet, hvarmed undersökningen skedde, sin aktning, huru afvikande från våra hans åsichter än må vara. Att vänta något sådant af Anmärkaren, har synbarligen varit för mycket begärdt; och vi få trösta oss öfver en felslagen förhoppning. Vi vilja dock icke låta hans ohyfsade beteende leda oss från, hvad vi å vår

20 sida äro en bildad allmänhet skyldiga, och vi tillägga derföre följande.

För den upplysta historiska betraktelsen har det redan längesedan gällt som ett axiom, att ingen tidpunkt i mensklighetens historia får betraktas som blott ett öfvergångsmoment utan allt ändamål i sig sjelf. Idealet är oupphinneligt; ty en fullkomlighet, för hvilken ingen vidare utveckling återstår, vore andlig död. Men menskligheten måste i hvarje nu hafva fyllt sitt mått, hafva varit, hvad den vara bort för denna tid, denna ståndpunkt af sin tillvaro. Så förhåller sig äfven med hvart och ett af de sedliga sträfvanden, hvilkas sammanfattning utgör mensklighetens lif. Intet af dem får nedsättas till medel för något förment högre ändamål; hvart och ett är såsom en form af menniskoandens verksamhet ändamål för sig. Vetandet finnes icke till för handlingens skuld, familjen icke för statens o. s. v., icke heller tvärtom. Fordran på ett sådant erkännande bär också varje menskelig individ inom eget bröst. Såsom menniskan vet med sig, att hon icke är ett medel för andra

30 individers planer eller ens för det allmänna som ändamål, så fordrar hon också detta erkännande för sina sedliga sträfvanden. Ville hon sjelf nedsätta dem till medel – för sin timliga eller eviga lycksalighet det är sak samma – så förnedrar hon dem, eller rättare, de upphöra då att vara sedliga sträfvanden. Ty det sanna, det rätta, det sedliga äro just

40 derigenom dessa öfver alla andra upphöjda begrepp, dessa eviga Ideer, att de i sig innebära sitt ändamål. En sedlig handling, likasom ett sannt vetande, är hvad den är, skulle den också stå ensam i universum, utan att något föregått eller något efterföljer densamma, utan att vara förmedlad af något föregående, eller sjelf utgöra medel för något efterföljande. Den är en handling af fri vilja, som öfverensstämmer med det rätta, det rätta gjordt för det rättas skuld – deri består dess sedlighet, oberoende af de föregående eller närvarande omständigheter, som gjort gerningens utförande möjligt, och af de följder, den framdeles kan medföra.

50 Detta betraktelsesätt utesluter icke medvetandet, att menniskan är ett redskap i Guds hand, och att hennes sträfvanden äro medel för förverkligandet af Hans planer med menskligheten. Ty hvarje närvarande tid ser tillbaka på det förflutna, såsom på vägen för sitt eget blifvande, och det är då allt medel för det närvarande såsom ändamål; likasom åter det närvarande blir medel för ett kommande. Men

uppenbart har Gud icke velat, att menskligheten för någon gifven tidpunkt skulle vara annat, än hvad den är; ty då vore den säkert detta andra. D. ä. Guds vilja har icke varit någon annan, än verldsordningen, den naturliga och den andliga. Detta innebär också, att verldsordningen icke kunnat vara si eller så, vara någon annan, än den är. När således människan böjer sitt sinne under den andliga verldsordningen, böjer hon det under Guds vilja, blir ett redskap i Hans hand. Men lika litet som verldsordningen i något ögonblick är ett blott medel för något ändamål utom densamma, lika litet kunna människans med den öfverensstämmande handlingar, i hvilka den uppenbarar sig, vara blott medel. Att uppfatta människans sedliga sträfvanden såsom hafvande sitt ändamål i sig, såsom hennes sanna bestämmelse, är derföre detsamma, som att säga, att hon genom dessa sträfvanden är ett redskap i Guds hand. Det ena som det andra innefattar människosinnets ödmjukande under den gudomliga viljan; hvaremot om jordlifvet fattas såsom medel, det menskliga görandet är öfverlemnadt åt godtycket, emedan medlen för ett ändamåls uppnående kunna vara mångfaldiga.

Denna smula filosofi är bland tänkande människor temligen allmän, och hvarje för ett godt mål sträfvande individ har dunklare eller klarare känt dess sanning. Skulle han nemligen anse ett sådant sträfvande så likgiltigt i verldsordningen och för hans egen bestämmelse, att det kan vara och icke vara, skulle han ega hvarken håg eller förmåga att fullfölja detsamma. Hvar och en vill i sitt kall se sin bestämmelse, sin sanna, sin högsta bestämmelse på jorden. Och att sålunda anse saken och handla derefter, det är att på jorden främja Guds rike.

Något af detta har Hr Anmärkaren icke kunnat begripa. Hvad han härom anför, är åter den gamla långhalmen, der de jordiska, andliga sträfvandena blifva på ena sidan och Guds rike på jorden på den andra. Att han likväl talar om, huru alla människans sedliga sträfvanden af kristendomen »helgas,» förstås af sig sjelf. Men det är fåfängt att af det slags tänkare, till hvilka Anmärkaren hör, vänta något medvetande om de motsägelser, i hvilka de röra sig.

Detta torde i sak vara nog till svar på Anmärkarens predikan, i hvilken han för öfrigt inblandat ett antal frågor, som icke höra till saken, och påbördat oss hvarjehanda åsigtter, om hvilka i vår artikel icke var fråga, allt för att desto friare kunna förkättra oss såsom kristendomsförnekare.

Anmärkaren aktar icke heller för rof att bevisa sin kristendom genom moralisk smutskastning – tyvärr det sedvanliga i vårt lands tidningspolemik. Han insinuerar nemligen, att vi icke velat förstå Hr Stenbäck's afhandling och att vår obelåtenhet med pedagogiska professionens rangerande i teologiska fakulteten föranledt vårt ogillande af Hr St:s sats¹. Vi undra huru länge detta skall så fortgå, att feiga anonyma skriblerer otadladt moraliskt nedsvärta, hvem de behaga, och huru länge resp. tidningar skola göra sig till denna dålighets beskyddare och kolportörer. Man skulle tro, att äfven deras redaktioners heder hade något att med saken skaffa.

En så lågsinnad Anmärkare kan visst icke begripa, hvad som förmått oss att uppträda mot Hr Stenbäck's afhandling, hvars författare

¹ Detta är förtäckta ord. De skola väl betyda, att om professionen fått tillhöra filosofiska fakulteten, undertecknad kunnat hafva ett öga till densamma. Vi veta sannerligen icke, om vi mera skola förvånas öfver insinuationens dumhet eller dålighet.

undertecknad högaktar för hans ädla karakter och sällsynta själsåf-
 vor, och för hvilken ett långvarigt vänskapligt umgänge lärt honom
 hysa personlig tillgifvenhet. Huruvida vi i vår motbevisning förfarit
 med »öfvermod och bitterhet,» derom torde andra än Anmärkaren få
 döma. Finnes i vår recension något mera omildt, än saken fordrar, gör
 det oss verklig ledsnad. Vi bekänne, att vi icke hade för afsigt att
 angående Hr Stenbäcks afhandling vara ens så vidlyftiga som skett.
 Anmärkaren tvingar oss nu genom sina påståenden och beskyllningar
 att ånyo upptaga granskningen af densamma. Att detta sker med
 obehag, kunna vi försäkra. Utrymmet bjuder oss spara denna gransk-
 ning till nästa nummer, och vi skilja äfven helst Hr Stenbäck och hans
 afhandling från Anmärkaren och hans simpla polemik.

J. V. S.

24 INHEMSK LITTERATUR.

Litteraturblad n:o 8, augusti 1855

6. ÖFVERSIGT AF FINSKA VETENSKAPSSOCIETETENS FÖRHANDLINGAR.
 II. HELSINGFORS 1855.

Denna Öfversigt omfattar tiden från 29 April 1853 till samma dag
 1855. Den innehåller korta berättelser om Societetens sammanträden,
 Årsberättelserna samt meddelanden, hvilka icke intagits i handlingarne
 och likväl ansetts vara af allmänne intresse, de flesta förut tryckta
 i Finl. Allmänna Tidning. Öfversigten har sålunda föga nytt att
 bjuda allmänheten på. Anledningen till utgifvandet anföres vara, att
 Allm. Tidningen under tidens lopp måste blifva mindre tillgänglig, så
 att alltså berättelser och meddelanden kunde gå för efterverlden
 förlorade.

Då nu Societeten börjat tänka på den »större allmänhetens» i
 fäderneslandet upplysande medelst dessa Öfversigter, synes det öfver-
 flödigt nog att först trycka meddelandena i Allm. Tidningen. Åtmin-
 stone förlora Öfversigterna derigenom betydligt af sitt intresse för denna
 allmänhet. Eller borde Öfversigterna innehålla ett större antal artiklar
 utöfver tidningsmeddelandena. Det hela, elfva högst spatiöst tryckta
 ark för två år, förefaller något fattigt och blir detta än mera genom att
 vara nyss förut publicerad.

Deremot skulle ett dubbeltryck af de i Societeten hållna minnestalen
 40 öfver aflidne ledamöter utan tvifvel vara allmänheten välkommet.
 Minnestalen ingå nu i Handlingarne och äro sålunda för den större
 allmänheten förlorade. Men föga kunna några meddelanden vara för
 denna allmänhet af större intresse än dessa minnestal, som skulle lära
 henne att känna sina vetenskapsidkande landsmän och de förtjenster
 om vetenskapens främjande, de förvärfvat sig.

Det synes blott sällan inträffa, att Societetens ledamöter vid sam-
 manträdena meddela några underrättelser om nya viktigare företeelser
 på vetenskapens fält. Societeten kan utan tvifvel sjelf bäst afgöra, om
 dylika meddelanden skulle kunna öka intresset af sammanträdena.
 50 Men säkert är, att de i Öfversigterna skulle vara för allmänheten lika
 lärorika som välkomna.

Vi afhålla oss från allt bedömande af här anmälda häftes innehåll,
 såsom redan läsaren bekant. Åtskilliga data till upplysande af fäder-
 neslandets klimatiska beskaffenhet och andra naturförhållanden hafva
 ett blifvande intresse. De medicinska meddelandena af Hr Bonsdorff,